

תנ"ך

לבתי ספר עצמאיים

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שעותיים.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.
פרק ראשון	—	עיון בתורה (בראשית, דברים)	—	(16x3)	—	48 נקודות
פרק שני	—	עיון בנביאים ראשונים	—	(9x4)	—	36 נקודות
פרק שלישי	—	בקיאות בספרים יהושע, שופטים, שמואל א, שמואל ב	—	(16x1)	—	16 נקודות
					—	סך הכול
					—	100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם ונקי, בלי פירושים ובלי תוספות.
- ד. הוראות מיוחדות: בפרק השני יש לענות על פי אחד הפרשנים: רש"י או מצודת דוד.

כתוב במחברת הבחינה בלבד. רשום "טיוטה" בראש כל עמוד המשמש טיוטה.
כתיבת טיוטה בדפים שאינם במחברת הבחינה עלולה לגרום לפסילת הבחינה.

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

השאלות

פרק ראשון — עיון בתורה (בראשית, דברים) (48 נקודות)

ענה על שלוש מן השאלות 1-5 (לכל שאלה — 16 נקודות).

1. בראשית, כ"א, א'-י"ז

- א. "וה'פקד את שרה..." (פסוק א').
 באיזה מאורע נסמכה פרשייה זו, ומה רש"י לומד מסמיכות זו? (4 נקודות)
- ב. "וירע הדבר מאד בעיני אברהם על אודת בנו" (פסוק י"א).
 על פי שני הפירושים של רש"י, מה היה רע בעיני אברהם? (6 נקודות)
- ג. "באשר הוא שם" (פסוק י"ז).
 על פי רש"י, מה טענו מלאכי השרת, ומה ענה להם הקב"ה? (6 נקודות)

2. בראשית, כ"ה, ה'-ט'

- א. "ויתן אברהם את כל אשר לו ליצחק" (פסוק ה').
 מה נתן אברהם ליצחק, ומי נתן זאת לאברהם? הסבר על פי רש"י. (5 נקודות)
- ב. "ולבני הפילגשים אשר לאברהם נתן אברהם מתנת" (פסוק ו').
 (1) "הפילגשים" — על פי רש"י, למי התורה מתכוונת?
 (2) אילו מתנות נתן אברהם לבני הפילגשים? הסבר על פי שני הפירושים של רש"י.
 (6 נקודות)
- ג. "וימת אברהם בשיבה טובה... ויקברו אתו יצחק וישמעאל בניו..." (פסוקים ח'-ט').
 על פי רש"י, הסבר מהי ה"שיבה טובה" שאברהם זכה לה. (5 נקודות)

3. בראשית, כ"ו, ב'-ה'

- א. "וירא אליו ה' ויאמר אל תרד מצרימה" (פסוק ב').
 על פי רש"י, מדוע תכנן יצחק לרדת למצרים? ומדוע אמר לו ה' שלא לעשות זאת? (6 נקודות)
- ב. "והתברכו בזרעך כל גויי הארץ" (פסוק ד').
רש"י: "והתברכו בזרעך" — ... וזה אב לכולן בך יברך ישראל לאמר ישמך וגו' (בראשית, מ"ח, כ')...".
 הסבר מהו הדבר שהוא "אב לכולן"? כיצד מתפרש על פי זה הפסוק "בך יברך ישראל... כאפרים וכמנשה"?
 (6 נקודות)
- ג. "עקב אשר שמע אברהם בקלי וישמר משמרת מצותי חקותי ותורתי" (פסוק ה').
 הסבר על פי רש"י שלושה מן הביטויים המודגשים בקו. (4 נקודות)

4. **בראשית**, מ"ט, ט'-כ"ב

א. "גור אריה יהודה" (פסוק ט').

על פי רש"י, על מי התנבא יעקב במילים "גור אריה", ומה הייתה הנבואה? (6 נקודות)

ב. "דן ידן עמו... לישועתך קויתי ה'" (פסוקים ט"ז-י"ח).

מהו הקשר בין פסוק י"ח ובין הנבואה על דן? הסבר על פי רש"י. (4 נקודות)

ג. "עלי שור" (פסוק כ"ב).

על פי המדרש המובא בפירוש רש"י, מהו המעשה שעשה יוסף שבזכותו זכה לברכה "בן פרת"...? (6 נקודות)

5. **דברים**, ל"ד, א'-ה'

א. "ויראהו ה'... ואת כל נפתלי ואת ארץ אפרים ומנשה" (פסוקים א'-ב').

כתוב מי הם המנהיגים שהראה ה' למשה בשניים מן המראות המודגשים בקו, ומה הם המאורעות שהראה לו בהם.

הסבר על פי רש"י. (6 נקודות)

ב. "לאמר לזרעך אתננה הראיתך..." (פסוק ד').

(1) על פי רש"י, מה נצטווה משה לומר, ולמי נצטווה לומר זאת?

(2) על פי רש"י, מהו הקשר בין דברים אלה ובין המשך הפסוק "ושמה לא תעבר"?

(5 נקודות)

ג. "וימת שם משה" (פסוק ה').

מה מקשה רש"י על דברים אלה, ומה הם שני ההסברים שרש"י מביא? (5 נקודות)

פרק שני – עיון בנביאים ראשונים (36 נקודות)

ענה על ארבע מן השאלות 6-11 (לכל שאלה – 9 נקודות; לכל סעיף – 3 נקודות).

שים לב: בשאלות שבחרת, יש לענות על פי אחד הפרשנים: רש"י או מצודת דוד.

6. יהושע, ד', ג'-י"ח

- א.** "שאו לכם... שתים עשרה אבנים והעברתם אותם עמכם" (פסוק ג').
רש"י: " 'והעברתם אותם עמכם' – כמצוות משה...".
 מדוע ציווה אותם משה להעביר את האבנים?
ב. "ושתים עשרה אבנים... עד היום הזה" (פסוק ט').
 איזה כלל בא לידי ביטוי במילים המודגשות?
ג. עיין בפסוק י"ח.
רש"י: " 'ניתקו כפות רגלי הכהנים' – ... נמצא ארון מצד זה וישראל מצד זה, נשא ארון את נושאו ועבר".
 מהו הקשר בין דברים אלה לבין החטא של עוזה בשמואל ב, פרק ו', פסוקים ז'-ח'?

7. יהושע, כ"ד, א'-ז'

- א.** "ויאסף... שְׁכֵמָה... ויתיצבו לפני האלקים" (פסוק א').
רד"ק: " 'ויתיצבו לפני האלקים' – ... ואספם יהושע שכם ולא שילה...".
 מדוע היה ראוי לאסוף את העם בשילה? ומדוע, למרות זאת, אסף יהושע את העם בשכם? כתוב הסבר אחד של רד"ק לבחירה בשכם.
ב. "ואתן לעֶשׂו את הר שעיר... ויעקב ובניו ירדו מצרים" (פסוק ד').
 מדוע קיבל עֶשׂו את ארצו מייד, בניגוד ליעקב ובניו, שירדו למצרים?
ג. "ויבא עליו את הים" (פסוק ז').
 כיצד הביא ה' את הים על המצרים?

8. שופטים, י"ג, א'-ט"ז

- א.** **רד"ק** (לפסוק ב'): "ויש לתמוה היאך מי שציווה עליו הבורא יתברך להיות קדושתו מן הבטן איך נטמא בבנות הפלישתים...".
 כיצד רד"ק מיישב את תמיהתו?
ב. "והוא יחל להושיע" (פסוק ה').
 במה שונה התשועה שהושיע שמשון מתשועת השופטים האחרים?
ג. "ויאמר מנוח... נעצרה נא אותך... ויאמר מלאך ה'... אם תעצרני לא אכל בלחמך ואם תעשה עֲלֵה לה' תעלנה" (פסוקים ט"ו-ט"ז).
 הסבר את תשובת המלאך על דברי מנוח.

9. שמואל א, א', י"א-כ"ב**א.** "ה' צבאות" (פסוק י"א).

מדוע הזכירה חנה בתפילתה את השם "ה' צבאות"? כתוב פירוש אחד.

ב. "ויחשבה עלי לשכרה... ותען חנה ותאמר לא אדני... ואשפך את נפשי לפני ה'" (פסוקים י"ג-ט"ו).

מדוע חשב עלי שחנה שיכורה, ומה ענתה חנה על כך?

ג. "וישב שם עד עולם" (פסוק כ"ב).

הסבר את הביטוי "עד עולם".

10. שמואל א, י"ב, ב'-כ"ב**א.** "ואני התהלכתי לפניכם מנערי עד היום הזה" (פסוק ב').

מדוע ציין זאת שמואל בתוכחתו?

ב. "גם עתה התייצבו וראו... כי רעתכם רבה... לשאול לכם מלך" (פסוקים ט"ז-י"ז).

מהו המופת שעשה שמואל, וכיצד תמך המופת בטענתו שהבקשה שיתמנה עליהם מלך רעה?

ג. עיין בפסוק כ"ב.

הסבר מדוע "לא יטש ה' את עמו".

11. שמואל ב, י"ח, ג'-י"ח**א.** "ועתה טוב כי תהיה לנו מעיר לעזור" (פסוק ג').

מה הייתה העזרה שהעם ציפה לקבל מְדוּד?

ב. "ויצו המלך... לאט לי לנער" (פסוק ה').

הסבר את הציווי של דוד.

ג. "ואבשלם לקח... כי אמר אין לי בן" (פסוק י"ח).

"ויגלדו לאבשלום שלושה בנים" (פרק י"ד, פסוק כ"ז).

מדוע אבשלום אומר בפסוק י"ח שאין לו בן, אם נכתב בפרק י"ד שנולדו לו שלושה בנים?

פרק שלישי — בקיאות בספרים יהושע, שופטים, שמואל א, שמואל ב

(16 נקודות)

ענה על שאלה 12.

12. לפניך עשרה סעיפים (א-י), ובהם קטעי פסוקים.

בחר בשמונה מן הסעיפים, העתק למחברתך את האות המציינת כל סעיף שבחרת, וכתוב ליד האות על מי נאמרו הדברים, ובאיזה הקשר הם נאמרו (לכל סעיף — 2 נקודות).

- א. "וישימָה תל עולם שממה עד היום הזה".
- ב. "מה המעל הזה אשר מעלתם באלקי ישראל".
- ג. "ויקח אבן גדולה ויקימָה שם תחת האֵלָה אשר במקדש ה'".
- ד. "אפס כי לא תהיה תפארתך על הדרך אשר אתה הולך".
- ה. "מה לי ולך כי באת אלי להלחם בארצי".
- ו. "וצלחה עליך רוח ה' והתנבית עמם".
- ז. "טעם טעמתי בקצה המטה אשר בידי".
- ח. "אשר הצלני מיד הארי ומיד הדב".
- ט. "גם הבן הילוד לך מות ימות".
- י. "ויצו אל ביתו ויחַנַק וימת".

בהצלחה!